

Κυρώσεις

Τελευταία ενημέρωση: 15.9.2009

Περιεχόμενα

Γενικά

- 1. Ποιους στόχους επιδιώκει η ΕΕ με τις κυρώσεις ή τα περιοριστικά της μέτρα;**
- 2. Τί είδους κυρώσεις ή περιοριστικά μέτρα εφαρμόζει η ΕΕ;**
 - 2.1. Απαγόρευση πώλησης όπλων**
 - 2.2. Οικονομικές και χρηματοοικονομικές κυρώσεις**
 - 2.3. Περιορισμοί εισόδου (απαγόρευση χορήγησης θεώρησης ή απαγόρευση ταξιδιού)**
- 3. Στοιχευμένες κυρώσεις της ΕΕ ως μέτρα κατά της τρομοκρατίας**
- 4. Ποιες αρχές διέπουν την πολιτική της ΕΕ για τις κυρώσεις και τα περιοριστικά μέτρα;**
- 5. Βασικά έγγραφα της ΕΕ σχετικά με τις κυρώσεις**
- 6. Ποιες νομικές βάσεις διέπουν τις κυρώσεις της ΕΕ;**
- 7. Ποια είναι η διαδικασία θέσπισης νομικών πράξεων για την εφαρμογή περιοριστικών μέτρων;**
- 8. Πώς εφαρμόζονται τα περιοριστικά μέτρα και πώς ελέγχεται και παρακολουθείται η εφαρμογή τους;**
- 9. Σε τι συνίσταται ο ρόλος της Επιτροπής;**
- 10. Έγγραφα αναφοράς**
- 11. Πράξεις σχετικές με τους στόχους της ΚΕΠΠΑ**
- 12. Άλλοι χρήσιμοι σύνδεσμοι**
- 13. Επικοινωνήστε μαζί μας**

Γενικά

Στο πλαίσιο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ), η ΕΕ εφαρμόζει περιοριστικά μέτρα για την επίτευξη των ειδικών στόχων της ΚΕΠΠΑ, οι οποίοι περιλαμβάνονται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση βλ. ιδίως άρθρο 11).

Οι κυρώσεις ή τα περιοριστικά μέτρα (οι δύο όροι χρησιμοποιούνται κατωτέρω εναλλακτικά) επιβάλλονται συχνά τα τελευταία χρόνια από την ΕΕ, είτε σε αυτόνομη βάση είτε κατ'εφαρμογή δεσμευτικών αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών. Οι κυρώσεις αποτελούν μέσο διπλωματικού ή οικονομικού χαρακτήρα το οποίο έχει ως στόχο να αλλάξει δραστηριότητες ή πολιτικές, όπως οι παραβιάσεις του διεθνούς δικαίου ή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ή ακόμα πολιτικές που δεν σέβονται το κράτος δικαίου ή τις δημοκρατικές αρχές.

Τα περιοριστικά μέτρα που επιβάλλονται από την ΕΕ μπορεί να στρέφονται κατά κυβερνήσεων τρίτων χωρών ή μη κρατικών οργανώσεων/οντοτήτων και φυσικών προσώπων (όπως τρομοκρατικών ομάδων και τρομοκρατών). Μπορεί να περιλαμβάνουν απαγορεύσεις πώλησης όπλων, άλλους ειδικούς ή γενικούς εμπορικούς περιορισμούς

(απαγορεύσεις εισαγωγών και εξαγωγών), χρηματοοικονομικούς περιορισμούς, περιορισμούς εισόδου (απαγόρευση ταξιδιού ή χορήγησης θεώρησης) καθώς και άλλα μέτρα, κατά περίπτωση.

Ο δικτυακός αυτός τόπος παρέχει μια γενική εικόνα των περιοριστικών μέτρων που έχουν θεσπιστεί στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ και που ισχύουν σήμερα.

Επίσης, παρέχει έναν συγκεντρωτικό κατάλογο με τα ονόματα και τα αναγνωριστικά στοιχεία όλων των προσώπων, ομάδων και οργανώσεων/οντοτήτων, κατά των οποίων στρέφονται οι χρηματοοικονομικές κυρώσεις.

Το παρακάτω κείμενο ορίζει τους στόχους και τις αρχές που διέπουν την πολιτική της ΕΕ σε ό,τι αφορά τα περιοριστικά μέτρα και επεξηγεί τις διαδικασίες που ακολουθούνται για την έγκριση των μέτρων αυτών στο πλαίσιο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας.

1. Ποιους στόχους επιδιώκει η ΕΕ με τις κυρώσεις ή τα περιοριστικά της μέτρα;

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εφαρμόζει κυρώσεις ή περιοριστικά μέτρα αποσκοπώντας στην επίτευξη των ειδικών στόχων της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ), όπως αυτοί ορίζονται στο άρθρο 11 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση:

- διαφύλαξη των κοινών αξιών, των θεμελιωδών συμφερόντων, της ανεξαρτησίας και της ακεραιότητας της Ένωσης σύμφωνα με τις αρχές του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών,
- ενίσχυση της ασφάλειας της Ένωσης ως προς όλες τις πτυχές της,
- διατήρηση της ειρήνης και ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας σύμφωνα, αφενός, με τις αρχές του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και της Τελικής Πράξης του Ελσίνκι και, αφετέρου, με τους στόχους του Χάρτη των Παρισίων, και ιδίως εκείνων που αφορούν τα εξωτερικά σύνορα,
- προώθηση της διεθνούς συνεργασίας
- ανάπτυξη και εδραίωση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Η σχετική γενική δήλωση περί της πολιτικής της ΕΕ περιλαμβάνεται στις Βασικές αρχές για τη χρήση περιοριστικών μέτρων (κυρώσεις) (έγγραφο Συμβουλίου αριθ. 10198/1/04).

Στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ, τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ εφαρμόζουν κυρώσεις τις οποίες επιβάλλει το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών βάσει του κεφαλαίου VII του Χάρτη των ΗΕ. Σύμφωνα με τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, το Συμβούλιο Ασφαλείας έχει την εξουσία να αποφασίζει - κατά τρόπο δεσμευτικό για όλα τα μέλη του οργανισμού - τη θέσπιση όλων των αναγκαίων περιοριστικών μέτρων για τη διατήρηση ή αποκατάσταση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, σε περίπτωση που απειλείται ή παραβιάζεται η ειρήνη ή διαπιστώνεται επιθετική ενέργεια. Όταν η ΕΕ εφαρμόζει

αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας, τηρεί τους όρους των αποφάσεων αυτών, αλλά ταυτόχρονα μπορεί να αποφασίζει και την εφαρμογή περαιτέρω περιοριστικών μέτρων. Η ΕΕ εφαρμόζει τα περιοριστικά μέτρα των ΗΕ το ταχύτερο δυνατό.

2. Τί είδους κυρώσεις ή περιοριστικά μέτρα εφαρμόζει η ΕΕ;

Η ΕΕ έχει τη δυνατότητα να επιβάλλει ένα ευρύ φάσμα περιοριστικών μέτρων. Όταν αποφασίζει σχετικά με την επιβολή περιοριστικών μέτρων, έχει σημασία να εξετάζει ποιο μέτρο ή ποια δέσμη μέτρων ενδείκνυται περισσότερο για την επίτευξη του επιθυμητού αποτελέσματος. Μεταξύ των μέτρων περιλαμβάνονται τα εξής:

- διπλωματικές κυρώσεις (απέλαση διπλωματών, διακοπή διπλωματικών σχέσεων, αναστολή επίσημων επισκέψεων),
- αναστολή της συνεργασίας με τρίτη χώρα,
- αποχή από αθλητικές ή πολιτιστικές εκδηλώσεις,
- εμπορικές κυρώσεις (γενικές ή ειδικές εμπορικές κυρώσεις, απαγορεύσεις πώλησης όπλων),
- χρηματοοικονομικές κυρώσεις (δέσμευση κεφαλαίων και οικονομικών πόρων, απαγόρευση χρηματοοικονομικών συναλλαγών, περιορισμοί εξαγωγικών πιστώσεων και επενδύσεων),
- απαγορεύσεις πτήσεων και
- περιορισμοί εισόδου.

Τα περιοριστικά μέτρα που επιβάλλονται από την ΕΕ μπορεί να στρέφονται κατά κυβερνήσεων τρίτων χωρών ή μη κρατικών οργανώσεων/οντοτήτων και φυσικών προσώπων (όπως τρομοκρατικών ομάδων και τρομοκρατών). Σημειωτέον ότι οι αυτόνομες κυρώσεις της ΕΕ δεν επιβάλλονται σε φυσικά πρόσωπα ή οργανώσεις/οντότητες που δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο της εξωτερικής πολιτικής. Σε περίπτωση που φυσικά πρόσωπα ή οργανώσεις/οντότητες υπόκεινται σε στοχευμένα περιοριστικά μέτρα (αποκαλούμενα συνήθως «έξυπνες κυρώσεις»), τα κριτήρια πρέπει να είναι ξεκάθαρα και ειδικά για κάθε περίπτωση, ώστε να μπορεί να αποφασιστεί ποιος πρέπει να περιληφθεί στον κατάλογο και ποιος όχι.

Όπως αναφέρεται ανωτέρω στο σημείο 1, το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών μπορεί να ζητήσει από όλα τα μέλη του οργανισμού να εφαρμόσουν μέτρα εκτός από τη χρήση στρατιωτικής δύναμης. Το άρθρο 41 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών αναφέρει ότι τα μέτρα αυτά είναι δυνατό να περιλαμβάνουν πλήρη ή μερική διακοπή των οικονομικών σχέσεων και των σιδηροδρομικών, θαλάσσιων, εναέριων, ταχυδρομικών, τηλεγραφικών, ραδιοφωνικών και άλλων μέσων επικοινωνίας, καθώς και τη διακοπή των διπλωματικών σχέσεων.

Η ΕΕ, όπως και το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, εφαρμόζουν τα τελευταία χρόνια περιοριστικά μέτρα κυρίως υπό μορφή απαγόρευσης πώλησης όπλων, οικονομικών και χρηματοοικονομικών περιορισμών καθώς και περιορισμών εισόδου.

Το Συμβούλιο της ΕΕ ενέκρινε τις Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή και την αξιολόγηση των περιοριστικών μέτρων (κυρώσεων) στο πλαίσιο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας της ΕΕ, οι οποίες αφορούν ορισμένα κοινά ζητήματα και περιλαμβάνουν υπόδειγμα κειμένου και κοινούς ορισμούς που μπορούν να χρησιμοποιούνται στις νομικές πράξεις περί εφαρμογής περιοριστικών μέτρων.

2.1. Απαγόρευση πώλησης όπλων

Η απαγόρευση πώλησης («εμπάργκο») όπλων εφαρμόζεται προκειμένου να σταματήσει η ροή όπλων και στρατιωτικού εξοπλισμού σε περιοχές συγκρούσεων ή σε καθεστώτα που μπορούν να τα χρησιμοποιήσουν για εσωτερική καταστολή ή επιθετικές ενέργειες εναντίον ξένης χώρας. Στο πλαίσιο αυτό, οι νομικές πράξεις της ΚΕΠΠΑ που επιβάλλουν απαγόρευση πώλησης όπλων προβλέπουν συνήθως τα εξής:

- απαγόρευση πώλησης, προμήθειας, μεταφοράς ή εξαγωγής όπλων και συναφούς υλικού κάθε τύπου, συμπεριλαμβανομένων των όπλων και πυρομαχικών, στρατιωτικών οχημάτων και εξοπλισμού, παραστρατιωτικού εξοπλισμού και των ανταλλακτικών τους,
- απαγόρευση της παροχής χρηματοδότησης και χρηματοδοτικής και τεχνικής βοήθειας, υπηρεσιών διαμεσολάβησης με αντικείμενο όπλα και άλλων υπηρεσιών που συνδέονται είτε με στρατιωτικές δραστηριότητες είτε με την παροχή, κατασκευή, συντήρηση και χρήση όπλων και συναφούς υλικού κάθε τύπου.

Η απαγόρευση πώλησης όπλων εφαρμόζεται τουλάχιστον στα είδη που περιλαμβάνονται στον Κοινό Στρατιωτικό Κατάλογο της ΕΕ, όπως αυτός ενημερώθηκε τελευταία φορά στις 10 Μαρτίου 2008. Συνοδεύεται συνήθως από την απαγόρευση παροχής σχετικής χρηματοδότησης και χρηματοδοτικής και τεχνικής βοήθειας. Όπου υπάρχει κίνδυνος εσωτερικής καταστολής, είναι δυνατόν να επιβληθούν απαγορεύσεις σε εξοπλισμούς που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον συγκεκριμένο σκοπό.

Συνήθως, προβλέπεται και ένας περιορισμένος αριθμός εξαιρέσεων από τις απαγορεύσεις αυτές, ιδίως για μη φονικό εξοπλισμό που προορίζεται για:

- ανθρωπιστική ή προστατευτική χρήση,
- προγράμματα θεσμικής ανάπτυξης και/ή επιχειρήσεις διαχείρισης κρίσεων (συνήθως του ΟΗΕ και της ΕΕ, αλλά και οιασδήποτε σχετικών περιφερειακών και υποπεριφερειακών οργανώσεων, όπως της Αφρικανικής Ένωσης),
- επιχειρήσεις εκκαθάρισης ναρκοπεδίων.

Οι εξαιρέσεις αυτές υπόκεινται συνήθως σε προηγούμενη έγκριση ή κοινοποίηση προς την αρμόδια αρχή (και, σε περίπτωση εμπάργκο όπλων επιβεβλημένου από τον ΟΗΕ, προς την αρμόδια Επιτροπή Κυρώσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας).

Συχνά, προβλέπεται εξαίρεση για προστατευτικό εξοπλισμό, όπως αλεξίσφαιρα γιλέκα και στρατιωτικά κράνη, τα οποία εξάγονται προσωρινά από το προσωπικό των Ηνωμένων Εθνών, το προσωπικό της ΕΕ ή των κρατών μελών της, από εκπροσώπους των μέσων ενημέρωσης, μέλη ανθρωπιστικών και αναπτυξιακών αποστολών και το αντίστοιχο προσωπικό, αποκλειστικά για προσωπική τους χρήση.

Η παροχή φονικού εξοπλισμού και σχετικής χρηματοδοτικής ή τεχνικής βοήθειας μπορεί επίσης να επιτραπεί σε ορισμένες περιπτώσεις, υπό την προϋπόθεση της τήρησης κατάλληλων εγγυήσεων και προϋποθέσεων.

2.2. Οικονομικές και χρηματοοικονομικές κυρώσεις

Λαμβανομένου υπόψη του σημαντικού οικονομικού ρόλου της ΕΕ, η εφαρμογή οικονομικών και χρηματοοικονομικών κυρώσεων μπορεί να αποδειχθεί ένα πανίσχυρο εργαλείο. Οι κυρώσεις αυτές μπορεί να αφορούν απαγορεύσεις εξαγωγών και/ή εισαγωγών (εμπορικές κυρώσεις για συγκεκριμένα προϊόντα, όπως το πετρέλαιο, η ξυλεία ή τα διαμάντια), την απαγόρευση της παροχής συγκεκριμένων υπηρεσιών (όπως υπηρεσίες διαμεσολάβησης, χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, τεχνική βοήθεια), απαγορεύσεις πτήσεων, απαγορεύσεις σχετικά με επενδύσεις, πληρωμές και κινήσεις κεφαλαίων ή, ακόμα, την ανάκληση των δασμολογικών προτιμήσεων. Όμως, οι οικονομικοί ή χρηματοοικονομικοί περιορισμοί μεγάλης κλίμακας μπορεί να οδηγήσουν σε αδικαιολόγητα υψηλό οικονομικό και ανθρωπιστικό κόστος.

Τα οικονομικά και χρηματοοικονομικά περιοριστικά μέτρα, όπως οι στοχευμένες χρηματοοικονομικές κυρώσεις, πρέπει να εφαρμόζονται από όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα στην ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των υπηκόων τρίτων χωρών, καθώς επίσης και από τους υπηκόους της ΕΕ και τα νομικά πρόσωπα που έχουν συσταθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία κράτους μέλους της ΕΕ όταν ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα εκτός ΕΕ.

Στοχευμένες («έξυπνες») χρηματοοικονομικές κυρώσεις

Πολλές φορές η ΕΕ επιβάλλει στοχευμένες χρηματοοικονομικές κυρώσεις οι οποίες μπορεί να στρέφονται κατά συγκεκριμένων προσώπων, ομάδων και οργανώσεων/οντοτήτων που ευθύνονται για απαράδεκτες πολιτικές και συμπεριφορά. Οι κυρώσεις αυτές περιλαμβάνουν τόσο την υποχρέωση δέσμευσης όλων των κεφαλαίων και οικονομικών πόρων των στοχευόμενων προσώπων και οργανώσεων/οντοτήτων, όσο και την απαγόρευση της διάθεσης κεφαλαίων και οικονομικών πόρων, άμεσα ή έμμεσα, στα πρόσωπα και τις οργανώσεις/οντότητες αυτές ή προς όφελός τους.

Εξαιρέσεις προβλέπονται υπό ορισμένες προϋποθέσεις και διαδικασίες (π.χ. κεφάλαια απαραίτητα για βασικές δαπάνες, όπως πληρωμές για τρόφιμα, ενοίκια ή υποθήκες, φάρμακα και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη).

Η ΕΕ έχει συντάξει και επικαιροποιήσει ένα έγγραφο με τίτλο Βέλτιστες πρακτικές της ΕΕ για την αποτελεσματική εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων, το οποίο

περιλαμβάνει πρακτικές οδηγίες και συστάσεις για θέματα που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή των χρηματοοικονομικών κυρώσεων.

2.3. Περιορισμοί εισόδου (απαγόρευση χορήγησης θεώρησης ή απαγόρευση ταξιδιού)

Οι υπήκοοι τρίτων χωρών είναι δυνατό να υπόκεινται σε απαγόρευση εισόδου στην ΕΕ, σύμφωνα με τους στόχους που περιγράφονται ανωτέρω στο σημείο 1. Τα κράτη μέλη καλούνται να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε να εμποδίσουν την είσοδο στο έδαφός τους, ή τη διέλευση μέσω αυτού, σε όλα τα πρόσωπα που περιλαμβάνονται στο σχετικό κατάλογο.

Κατά κανόνα, η νομική πράξη που επιβάλλει αυτούς τους περιορισμούς προβλέπει εξαιρέσεις από την απαγόρευση χορήγησης θεώρησης ή την απαγόρευση ταξιδιού για ανθρωπιστικούς και άλλους λόγους ή στο πλαίσιο της συμμόρφωσης ενός κράτους μέλους προς τις υποχρεώσεις που έχει βάσει του διεθνούς δικαίου. Οι περιορισμοί εισόδου δεν υποχρεώνουν ένα κράτος μέλος να αρνηθεί σε υπηκόους του την είσοδο στο έδαφός του.

3. Στοχευμένες κυρώσεις της ΕΕ ως μέτρα κατά της τρομοκρατίας

Η ΕΕ επιβάλλει κυρώσεις κατ' εφαρμογή των αποφάσεων 1267 και 1373 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών. Επίσης, εφαρμόζει μέτρα κατά ατόμων και ομάδων που περιλαμβάνονται στον σχετικό "κατάλογο της ΕΕ για την τρομοκρατία", ο οποίος προβλέπεται στην πλέον πρόσφατη Κοινή Θέση που τροποποιεί την Κοινή Θέση 2001/931/ΚΕΠΠΑ. Χρηματοοικονομικές κυρώσεις δεν επιβάλλονται βάσει κοινοτικού κανονισμού σε όσους σημειώνονται με αστερίσκο (αν και στα πρόσωπα αυτά μπορούν να επιβληθούν εθνικές χρηματοοικονομικές κυρώσεις)· οι υπόλοιποι του καταλόγου υπόκεινται σε χρηματοοικονομικές κυρώσεις δυνάμει του κανονισμού αριθ. 2580/2001 του Συμβουλίου.

Το Συμβούλιο της ΕΕ έχει συντάξει ένα ενημερωτικό δελτίο με τίτλο "Κατάλογος της ΕΕ που περιλαμβάνει πρόσωπα, ομάδες και οντότητες στις οποίες εφαρμόζονται ειδικά μέτρα για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας". Η εντολή και οι μέθοδοι εργασίας της Ομάδας εργασίας "Κοινή Θέση 931", η οποία αξιολογεί τις προτάσεις περί προσθήκης ή διαγραφής ονομάτων από τον κατάλογο, καθορίζονται στο έγγραφο 10826/1/07 REV 1 του Συμβουλίου.

Η ΕΕ εφαρμόζει επίσης τις κυρώσεις των ΗΕ κατά της Αλ Κάιντα και των Ταλιμπάν

4. Ποιες αρχές διέπουν την πολιτική της ΕΕ για τις κυρώσεις και τα περιοριστικά μέτρα;

Κατά κανόνα, οι κυρώσεις πρέπει να εστιάζουν όσο το δυνατόν περισσότερο σε πρόσωπα και οργανώσεις/οντότητες που ευθύνονται για απαράδεκτες πολιτικές και δράσεις, έτσι ώστε να ελαχιστοποιούνται οι αρνητικές επιπτώσεις σε άλλους.

Τόσο η θέσπιση όσο και η εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων πρέπει να γίνονται πάντα σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο. Πρέπει να σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα και

τις θεμελιώδεις ελευθερίες, και ιδίως τις νόμιμες διαδικασίες και το δικαίωμα άσκησης αποτελεσματικής προσφυγής. Τα επιβαλλόμενα μέτρα πρέπει να είναι πάντα ανάλογα με τον επιδιωκόμενο στόχο τους. Οι στοχευμένες κυρώσεις προβλέπουν τις ενδεικνυόμενες εξαιρέσεις, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι βασικές ανθρώπινες ανάγκες των στοχευόμενων προσώπων.

Τα περιοριστικά μέτρα πρέπει επίσης να σέβονται τις διεθνείς υποχρεώσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, ιδίως δε τις συμφωνίες του ΠΟΕ. Συνεπώς, οι οικονομικές και χρηματοοικονομικές κυρώσεις χρησιμοποιούνται από την ΕΕ με ιδιαίτερη προσοχή, δεδομένου ότι συνιστούν παρέκκλιση από τις αρχές της κοινής αγοράς που βασίζεται στην ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων και την απελευθέρωση του εμπορίου. Στην περίπτωση ήδη υπάρχουσών συμφωνιών με τρίτες χώρες, ενδέχεται να χρειαστεί, πριν από την επιβολή των κυρώσεων, η προσφυγή στις «ανασταλτικές ρήτρες» ή η λύση των συμφωνιών αυτών.

Η ΕΕ δεσμεύτηκε να μην εκδίδει νομοθετικές πράξεις με εξωεδαφική εφαρμογή οι οποίες θα παραβίαζαν το διεθνές δίκαιο.

Ένα άλλο βασικό στοιχείο των περιοριστικών μέτρων της ΕΕ είναι η ρήτρα λήξης ισχύος ή η ρήτρα επανεξέτασης, ώστε τα μέτρα αυτά να καταργούνται ή να αναπροσαρμόζονται ανάλογα με τις εξελίξεις. Όλα τα αυτόνομα μέτρα της ΕΕ αποτελούν αντικείμενο συνεχούς επανεξέτασης.

5. Βασικά έγγραφα

Ισχύουσες κοινές θέσεις και κανονισμοί που επιβάλλουν κυρώσεις ή περιοριστικά μέτρα στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ.

Τα κείμενα όλων των νομικών πράξεων της ΚΕΠΠΑ και των κανονισμών για την επιβολή κυρώσεων δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ.

Βασικές αρχές για τη χρήση περιοριστικών μέτρων.

Κατά την έγκριση των κατευθυντήριων γραμμών του 2003 σχετικά με τις κυρώσεις (βλ. κατωτέρω), το Συμβούλιο ζήτησε από τον Γενικό Γραμματέα/Υπατο Εκπρόσωπο να καταρτίσει, από κοινού με την Επιτροπή, ένα πλαίσιο πολιτικής για την αποτελεσματικότερη χρήση των κυρώσεων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την εκ μέρους του Συμβουλίου έγκριση, στις 7 Ιουνίου 2004, εγγράφου βασικών αρχών (έγγραφο 10198/1/04 REV 1 του Συμβουλίου), στο οποίο εκτίθενται οι απόψεις του για τις κυρώσεις καθώς και οδηγίες για τον τρόπο και το χρόνο επιβολής τους.

Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή και αξιολόγηση των περιοριστικών μέτρων (κυρώσεων) στο πλαίσιο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας της ΕΕ.

Το 2003 το Συμβούλιο προέβη σε εξέταση της πολιτικής του σχετικά με την επιβολή κυρώσεων και στις 8 Δεκεμβρίου 2003 κατέληξε σε συμφωνία για την έκδοση κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις κυρώσεις (έγγραφο 15579/03 του Συμβουλίου). Αργότερα, στις 2 Δεκεμβρίου 2005, το Συμβούλιο συμφώνησε να αναπροσαρμόσει το έγγραφο αυτό (έγγραφο 15114/05 του Συμβουλίου). Οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές παρέχουν τεχνικές οδηγίες για τη σύνταξη, εφαρμογή και παρακολούθηση των περιοριστικών μέτρων στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ, καθώς και υπόδειγμα κειμένου για τη σύνταξη των νομικών πράξεων της ΚΕΠΠΑ.

Βέλτιστες πρακτικές της ΕΕ για την αποτελεσματική εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων

Το Δεκέμβριο 2004 το Συμβούλιο κατέληξε αρχικά σε συμφωνία για την έκδοση τεχνικού εγγράφου σχετικά με ειδικά θέματα που ανακύπτουν όσον αφορά τις χρηματοοικονομικές κυρώσεις που στρέφονται κατά τρομοκρατικών ομάδων (έγγραφο 13851/4/04 REV 4 του Συμβουλίου). Το έγγραφο αυτό επικαιροποιήθηκε τον Δεκέμβριο 2005 για να καταλήξει σε ένα γενικότερο έγγραφο βέλτιστων πρακτικών τόσο σε σχέση με τη διαδικασία κατάρτισης του καταλόγου όσο και με την εφαρμογή των χρηματοοικονομικών κυρώσεων (έγγραφο 15115/05 του Συμβουλίου) και διορθωτικό (μόνο αγγλικά). Στις 14 Ιουνίου 2006 το Συμβούλιο κατέληξε σε συμφωνία για νέα επικαιροποίηση (έγγραφο 10533/06 του Συμβουλίου και COR 1) και ξανά στις 9 Ιουλίου 2007 (έγγραφο 11679/07 του Συμβουλίου). Πρόκειται για ένα έγγραφο που θα αναπροσαρμόζεται συνεχώς, καθώς το Συμβούλιο θα εξετάζει συστάσεις και βέλτιστες πρακτικές σε σχέση με τις διάφορες πτυχές εφαρμογής των κυρώσεων.

Εντολή και μέθοδοι εργασίας της Ομάδας εργασίας "Κοινή Θέση 931" (κατάλογος για την τρομοκρατία)

Η εντολή και οι μέθοδοι εργασίας της Ομάδας εργασίας "Κοινή Θέση 931", η οποία αξιολογεί τις προτάσεις περί προσθήκης ή διαγραφής ονομάτων από τον κατάλογο, περιλαμβάνονται στο έγγραφο 10826/1/07 REV 1 του Συμβουλίου.

Ένα ενημερωτικό δελτίο επεξηγεί με περισσότερες λεπτομέρειες τον κατάλογο, κάνοντας κυρίως αναφορά στον τρόπο με τον οποίον λαμβάνονται οι αποφάσεις, στο πώς κοινοποιούνται στους ενδιαφερομένους οι λόγοι για τους οποίους περιελήφθησαν στον κατάλογο, στην τακτική αναθεώρηση του καταλόγου και στη δυνατότητα των προσώπων που περιλαμβάνονται στον κατάλογο να θέσουν υπό αμφισβήτηση την εγγραφή τους σ' αυτόν ή να ζητήσουν πρόσβαση στα δεσμευμένα κεφάλαια.

Συστάσεις σχετικά με τις ειδικές ανά χώρα αυτόνομες κυρώσεις της ΕΕ ή τις προσθήκες από την ΕΕ στον κατάλογο κυρώσεων των Ηνωμένων Εθνών (έγγραφα 7697/07 και 11054/07 του Συμβουλίου).

Τον Απρίλιο 2007 το Συμβούλιο ενέκρινε σειρά συστάσεων σχετικά με τη μνεία των λόγων και την κοινοποίησή τους στα πρόσωπα, τις ομάδες και τις οργανώσεις/οντότητες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, στο πλαίσιο των ειδικών ανά χώρα αυτόνομων κυρώσεων της ΕΕ ή των προσθηκών της ΕΕ στον κατάλογο κυρώσεων των Ηνωμένων

Εθνών. Οι συστάσεις αυτές αφορούν την υποχρέωση κοινοποίησης των λόγων, τη διαδικασία κοινοποίησης (όπου αυτό κρίνεται σκόπιμο), τις διαδικασίες ενημέρωσης των προσώπων, ομάδων και οργανώσεων/οντοτήτων σχετικά με το δικαίωμά τους να γνωστοποιούν τις απόψεις τους και τη διαδικασία διεκπεραίωσης αιτήσεων διαγραφής από τον κατάλογο, καθώς και την υποχρέωση παροχής λεπτομερών στοιχείων για την δέουσα ταυτοποίηση των στοχευόμενων προσώπων, ομάδων και οργανώσεων/οντοτήτων (έγγραφο 7697/07 του Συμβουλίου).

Εν συνεχεία, τον Ιούνιο του 2007, εγκρίθηκε μια σειρά πρακτικών συστάσεων για προσθήκη ή διαγραφή από τον κατάλογο αναφορικά με τις κυρώσεις αυτές (έγγραφο 11054/07 του Συμβουλίου).

6. Ποιες νομικές βάσεις διέπουν τις κυρώσεις της ΕΕ;

Η νομική βάση για τις κυρώσεις εξαρτάται από την ακριβή φύση των περιοριστικών μέτρων και τους τομείς ή τους στόχους που επιδιώκουν. Σε περίπτωση που απαιτείται δράση από πλευράς της Κοινότητας, πρέπει να υιοθετείται κοινή θέση βάσει του άρθρου 15 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεδομένου ότι αποτελεί μέσο της ΚΕΠΠΑ, η υιοθέτηση νέας κοινής θέσης απαιτεί την ομόφωνη απόφαση των κρατών μελών της ΕΕ στο Συμβούλιο.

Αν η κοινή θέση προβλέπει μείωση ή διακοπή των οικονομικών σχέσεων με μια τρίτη χώρα, δηλαδή εισάγει οικονομικές και χρηματοοικονομικές κυρώσεις, η εφαρμογή σε κοινοτικό επίπεδο διέπεται από το άρθρο 301 και, εφόσον πρόκειται για χρηματοοικονομικούς περιορισμούς, από το άρθρο 60 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Στις περιπτώσεις αυτές η Επιτροπή καλείται να υποβάλει πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου, την οποία το Συμβούλιο μπορεί να εγκρίνει με ειδική πλειοψηφία.

Αν τα περιοριστικά μέτρα στρέφονται κατά προσώπων, ομάδων και οργανώσεων/οντοτήτων που δεν συνδέονται άμεσα με το καθεστώς τρίτης χώρας, τότε τα μέτρα αυτά μπορούν να βασιστούν στα άρθρα 60, 301 και 308 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Στις περιπτώσεις αυτές η έκδοση κανονισμού από το Συμβούλιο απαιτεί ομόφωνη απόφαση καθώς και προηγούμενη διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορούν επίσης να εφαρμοστούν περιοριστικά μέτρα βάσει μιας νομικής πράξης της ΚΕΠΠΑ και ενός προϋπάρχοντος κανονισμού, όπως π.χ. η απαγόρευση πώλησης διαμαντιών στην Ακτή του Ελεφαντοστού βάσει του κανονισμού 2368/2002 που διέπει το κοινοτικό εμπόριο ακατέργαστων διαμαντιών σύμφωνα με τους κανόνες της διαδικασίας Κίμπερλυ.

Οι κανονισμοί του Συμβουλίου που επιβάλλουν κυρώσεις και οι σχετικές αποφάσεις του Συμβουλίου και κανονισμοί της Επιτροπής αποτελούν μέρος του κοινοτικού δικαίου. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία, το κοινοτικό δίκαιο υπερισχύει σε περίπτωση αντιφατικών εθνικών διατάξεων. Οι εν λόγω κανονισμοί του Συμβουλίου και της

Επιτροπής έχουν άμεση εφαρμογή και παράγουν άμεσα αποτελέσματα στα κράτη μέλη, δημιουργώντας δικαιώματα και υποχρεώσεις για εκείνους οι οποίοι υπόκεινται σ' αυτούς (π.χ. πολίτες και οικονομικοί φορείς της ΕΕ). Η εφαρμογή και ο έλεγχος της εφαρμογής τους αποτελεί έργο των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών και της Επιτροπής.

Ορισμένες κυρώσεις που προβλέπονται στις κοινές θέσεις εφαρμόζονται από τα κράτη μέλη, όπως π.χ. η απαγόρευση της πώλησης όπλων. Αν και το εμπόριο βιομηχανικών προϊόντων εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Κοινότητας, το άρθρο 296 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας επιτρέπει στα κράτη μέλη να εφαρμόζουν απαγορεύσεις πώλησης στρατιωτικού υλικού μέσω της θέσπισης εθνικών μέτρων. Συνεπώς, αποτελεί κοινή πρακτική η επιβολή απαγορεύσεων πώλησης όπλων μέσω κοινής θέσης και ο έλεγχος της εφαρμογής τους με βάση τη νομοθεσία των κρατών μελών περί ελέγχου των εξαγωγών (αν και η απαγόρευση παροχής σχετικής χρηματοδοτικής ή τεχνικής βοήθειας εφαρμόζεται μέσω κανονισμού).

Παρομοίως, οι περιορισμοί εισόδου (απαγόρευση χορήγησης θεώρησης ή απαγόρευση ταξιδιού) που προβλέπονται στο πλαίσιο κοινών θέσεων εφαρμόζονται με βάση τη νομοθεσία των κρατών μελών περί εισόδου μη υπηκόων.

7. Ποια είναι η διαδικασία θέσπισης νομικών πράξεων για την εφαρμογή περιοριστικών μέτρων;

Η Προεδρία ή ένα από τα κράτη μέλη, με τη βοήθεια συνήθως της Γραμματείας του Συμβουλίου, ή της Επιτροπής, προετοιμάζει καταρχάς πρόταση κοινής θέσης. Η πρόταση αυτή εξετάζεται και συζητείται από τις αρμόδιες ομάδες του Συμβουλίου, συνήθως από την ομάδα του Συμβουλίου που είναι αρμόδια για τις σχέσεις με τη συγκεκριμένη τρίτη χώρα και, σε κάθε περίπτωση, από την ομάδα εργασίας "Σύμβουλοι Εξωτερικών Σχέσεων" (RELEX) και την Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων (COREPER) η οποία υποβάλλει την πρόταση κοινής θέσης στο Συμβούλιο προς έγκριση. Μετά την έγκριση της κοινής θέσης από το Συμβούλιο, το κείμενο δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σε περίπτωση που στην κοινή θέση γίνεται έκκληση για κοινοτική δράση με αντικείμενο την εφαρμογή ορισμένων ή όλων των περιοριστικών μέτρων, η Επιτροπή υποβάλλει στο Συμβούλιο πρόταση κανονισμού σύμφωνα με τα άρθρα 60 και 301 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η πρόταση εξετάζεται στη συνέχεια από τις ομάδες RELEX και COREPER, προτού εγκριθεί από το Συμβούλιο. Σύμφωνα με το τυπικό, η πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου πρέπει να υποβάλλεται μετά την έγκριση της κοινής θέσης. Ωστόσο, για λόγους σκοπιμότητας, η Επιτροπή υποβάλλει συνήθως τις προτάσεις κανονισμών για την επιβολή περιοριστικών μέτρων εγκαίρως, ώστε να παρέχεται ο αναγκαίος χρόνος για παράλληλη συζήτηση και των δύο κειμένων στο Συμβούλιο και, ει δυνατόν, για την ταυτόχρονη έγκριση και των δύο νομικών πράξεων.

8. Πώς εφαρμόζονται τα περιοριστικά μέτρα και πώς ελέγχεται και παρακολουθείται η εφαρμογή τους;

Τα περιοριστικά μέτρα, αν και θα πρέπει να είναι σχεδιασμένα ανάλογα με την εκάστοτε περίπτωση χώρας ή προσώπου, είναι αποτελεσματικά μόνον εάν εφαρμόζονται σωστά και αν ελέγχεται και παρακολουθείται η εφαρμογή τους. Οι οδηγίες για τις κυρώσεις και το έγγραφο για τις βέλτιστες πρακτικές, τα οποία εξέδωσε η ΕΕ, περιλαμβάνουν σχετικές προτάσεις. Ανάλογα με τη φύση του συγκεκριμένου καθεστώτος κυρώσεων, παρέχονται τόσο στα κράτη μέλη όσο και στην Επιτροπή ειδικές αρμοδιότητες όσον αφορά την εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων.

Κατά κανόνα, οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών είναι υπεύθυνες για τα εξής:

- ο τον καθορισμό κυρώσεων για παραβιάσεις των περιοριστικών μέτρων·
- ο τη χορήγηση απαλλαγών
- ο τη συγκέντρωση πληροφοριών από οικονομικούς φορείς και τη συνεργασία μαζί τους (συμπεριλαμβανομένων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων)·
- ο την υποβολή εκθέσεων σχετικά με την εφαρμογή τους στην Επιτροπή·
- ο σε ό,τι αφορά τις κυρώσεις των Ηνωμένων Εθνών, για τις επαφές με τις επιτροπές κυρώσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας, εφόσον αυτό κρίνεται αναγκαίο, σχετικά με συγκεκριμένες εξαιρέσεις και αιτήσεις διαγραφής από τον σχετικό κατάλογο.

Στο σημείο 9 κατωτέρω παρατίθενται περισσότερα στοιχεία για το ρόλο της Επιτροπής.

Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τις κυρώσεις, συγκροτήθηκε η υποομάδα “Κυρώσεις” στο πλαίσιο της ομάδας εργασίας Συμβούλων Εξωτερικών Σχέσεων (RELEX), στην οποία ανατέθηκε η αναζήτηση βέλτιστων πρακτικών εφαρμογής περιοριστικών μέτρων μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειριών.

9. Σε τι συνίσταται ο ρόλος της Επιτροπής;

Η Επιτροπή διατυπώνει προτάσεις κανονισμών για την επιβολή περιοριστικών μέτρων που εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιοτήτων της Κοινότητας, με στόχο την έγκρισή τους από το Συμβούλιο. Η Επιτροπή μπορεί επίσης να διατυπώνει προτάσεις για την υιοθέτηση κοινών θέσεων.

Η Επιτροπή έχει εξουσιοδοτηθεί να εκδίδει ορισμένους εκτελεστικούς κανονισμούς που τροποποιούν τις νομοθετικές αυτές πράξεις, ιδίως μέσω της δημοσίευσης καταλόγων στοχευόμενων προσώπων, ομάδων ή οργανώσεων/οντοτήτων.

Για όλα τα μέτρα που εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιοτήτων της Κοινότητας, η Επιτροπή οφείλει να διασφαλίζει ότι τα κράτη μέλη εφαρμόζουν δεόντως και εγκαίρως τους κανονισμούς που επιβάλλουν περιοριστικά μέτρα (π.χ. θεσπίζοντας εθνικούς κανόνες περί κυρώσεων οι οποίοι εφαρμόζονται σε περίπτωση που πρόσωπα ή οργανώσεις/οντότητες που υπόκεινται στη δικαιοδοσία της Κοινότητας παραβιάζουν τους κανονισμούς) και ότι λαμβάνουν τα δέοντα μέτρα για την εφαρμογή και τον έλεγχο της εφαρμογής των κανονισμών αυτών. Ως βάση για τον έλεγχο αυτό, οι κανονισμοί περί εφαρμογής περιοριστικών μέτρων στην Κοινότητα προβλέπουν κατά κανόνα την ειδική υποχρέωση υποβολής σχετικών εκθέσεων από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών. Σε περίπτωση που ένα κράτος μέλος δεν θεσπίζει τους αναγκαίους κανόνες εφαρμογής, η

Επιτροπή μπορεί να κινήσει εναντίον του κράτους αυτού διαδικασία για παράβαση σύμφωνα με τα άρθρα 227 και 228 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Η Επιτροπή συμμετέχει επίσης στις συνεδριάσεις της ομάδας "Εξωτερικές Σχέσεις/Κυρώσεις" του Συμβουλίου και στη σύνταξη κειμένων που συζητώνται στο πλαίσιο των συνεδριάσεων αυτών.

10. Έγγραφα αναφοράς

Σημείωση : Τα κατωτέρω έγγραφα αναφοράς παρέχουν πληροφορίες για θέματα που δεν εξετάζονται στα επίσημα έγγραφα. Η Επιτροπή δεν ευθύνεται για το περιεχόμενο των εν λόγω εγγράφων ή άλλων συνδέσμων, τα οποία παρατίθενται κατωτέρω για λόγους ενημέρωσης και μόνο. Η επιλογή κάποιου εγγράφου ή συνδέσμου δεν σημαίνει ότι η Επιτροπή υιοθετεί το περιεχόμενό του, ούτε θα πρέπει να εξαχθεί κάποιο συμπέρασμα από τη μη εμφάνιση εγγράφου ή συνδέσμου. Βλ. σημαντική ανακοίνωση νομικού περιεχομένου που ισχύει για κάθε πληροφορία η οποία παρέχεται στον παρόντα δικτυακό τόπο.

10.1 Ιστορικό της πολιτικής της ΕΕ

Η εργασία με τίτλο “Hard Measures by a Soft Power? Sanctions Policy of the European Union” του Joakim Kreutz, που εξετάζει την πολιτική κυρώσεων της ΕΕ, δημοσιεύτηκε από το Bonn International Centre for Conversion τον Ιανουάριο 2006.

10.2 Στοχευμένες/"έξυπνες" κυρώσεις

Ορισμένες διαδικασίες που κινήθηκαν από κάποια κράτη οδήγησαν σε σημαντικές συστάσεις για την επιβολή στοχευμένων κυρώσεων:

- ο <http://www.smartsanctions.ch> (υπόθεση Interlaken, 1998-2001, που αφορούσε κυρίως στοχευμένες χρηματοοικονομικές κυρώσεις)·
- ο <http://www.smartsanctions.de> (υπόθεση Bonn-Berlin, 2000-01 – βελτίωση του σχεδιασμού και της εφαρμογής απαγορεύσεων πώλησης όπλων και κυρώσεων σχετικών με τα ταξίδια και την αεροπορία).
- ο <http://www.smartsanctions.se> (υπόθεση Στοκχόλμης 2001-03 – για αποτελεσματικές στοχευμένες κυρώσεις).

Οι κυβερνήσεις της Γερμανίας, της Σουηδίας και της Ελβετίας ζήτησαν επίσης την εκπόνηση εργασίας με τίτλο “Strengthening Targeted Sanctions Through Fair and Clear Procedures”, η οποία δημοσιεύτηκε τον Μάρτιο του 2006 από το Targeted Sanctions project του Watson Institute for International Studies του Πανεπιστημίου του Brown.

Η Νομική Υπηρεσία των ΗΕ ανέθεσε την εκπόνηση μελέτης με τίτλο Targeted Sanctions and Due Process, η οποία ολοκληρώθηκε το Μάρτιο 2006.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης ανέθεσε επίσης στον καθηγητή Iain Cameron την εκπόνηση έκθεσης με τίτλο ‘The European Convention on Human Rights, Due Process and United Nations Security Council Counter-Terrorism Sanctions’, η οποία δημοσιεύτηκε τον Φεβρουάριο 2006.

11. Πράξεις σχετικές με τους στόχους της ΚΕΠΠΑ

Ελεγχοί εξαγωγών συμβατικών όπλων

Εκτός από τις περιπτώσεις όπου ισχύει απαγόρευση πώλησης όπλων, τα κράτη μέλη της ΕΕ πραγματοποιούν ελέγχους στις εξαγωγές στρατιωτικού υλικού. Αξίζει να σημειωθεί ο “Κώδικας δεοντολογίας για τις εξαγωγές όπλων” της ΕΕ, που συμφωνήθηκε από τα κράτη μέλη τον Ιούνιο 1998 για την ενίσχυση της συνεργασίας και τη μεγαλύτερη σύγκλιση στον τομέα των εξαγωγών συμβατικών όπλων στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ. Όλα τα κράτη μέλη συμφώνησαν να εφαρμόζουν τον κώδικα δεοντολογίας κατά την εξέταση αιτήσεων εξαγωγής ειδών που περιλαμβάνονται στον Κοινό στρατιωτικό κατάλογο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος ενημερώθηκε τελευταία φορά στις 10 Μαρτίου 2008. Το κριτήριο υπ’ αριθ. 1 αφορά την τήρηση των διεθνών δεσμεύσεων των κρατών μελών, ιδίως των κυρώσεων που επιβάλλονται από το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ και από την Κοινότητα, τις συμφωνίες για τη μη διάδοση πυρηνικών και για άλλα θέματα, καθώς και από άλλες διεθνείς υποχρεώσεις. Ο κώδικας θεσπίζει επίσης ένα μηχανισμό διαβουλεύσεων και ενημέρωσης μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με την άρνηση έκδοσης αδειών εξαγωγής όπλων. Συνεπώς, ο κώδικας συμπληρώνει την εθνική νομοθεσία περί ελέγχου των εξαγωγών. Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στον δικτυακό τόπο του Συμβουλίου για τους ελέγχους των εξαγωγών τους σχετικούς με την ασφάλεια.

Διαμεσολάβηση με αντικείμενο τα όπλα

Το Συμβούλιο εξέδωσε επίσης τον Ιούνιο του 2003 κοινή θέση για τον έλεγχο της διαμεσολάβησης με αντικείμενο τα όπλα (Κοινή Θέση του Συμβουλίου 2003/468/ΚΕΠΠΑ) με σκοπό τη ρύθμιση της εν λόγω διαμεσολάβησης, ώστε να αποφεύγεται η καταστρατήγηση των απαγορεύσεων πώλησης όπλων οι οποίες επιβάλλονται από τον ΟΗΕ, την ΕΕ ή τον ΟΟΣΑ. Η εν λόγω κοινή θέση περιλαμβάνει ορισμένες διατάξεις που πρέπει να εφαρμόζονται μέσω της εθνικής νομοθεσίας και, ταυτόχρονα, επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τον έλεγχο δραστηριοτήτων διαμεσολάβησης εντός της δικαιοδοσίας τους, να εξετάζουν τις αιτήσεις περί χορήγησης άδειας διαμεσολάβησης σύμφωνα με τον κώδικα δεοντολογίας της ΕΕ για τις εξαγωγές όπλων, να δημιουργήσουν ένα σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις εν λόγω δραστηριότητες και να θεσπίσουν κατάλληλες κυρώσεις ώστε να εξασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των ελέγχων.

Εξοπλισμός διπλής χρήσης

Οι εξαγωγές ειδών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο για στρατιωτικούς όσο και για μη στρατιωτικούς σκοπούς (τα αποκαλούμενα “είδη διπλής χρήσης”) ελέγχονται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 428/2009 του Συμβουλίου (πολυσέλιδο κείμενο). Περισσότερες πληροφορίες και ενημερωμένα στοιχεία για τους ελέγχους των εξαγωγών

ειδών διπλής χρήσης παρέχονται στην ιστοσελίδα της Γενικής Διεύθυνσης Εμπορίου της Επιτροπής.

Εμπόριο αγαθών που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για θανατική ποινή, βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1236/2005 του Συμβουλίου, που τέθηκε σε ισχύ στις 30 Ιουλίου 2006, επέβαλε νέους ελέγχους σε εμπορεύματα δυνάμενα να χρησιμοποιηθούν για θανατική ποινή, βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία. Για ορισμένα αγαθά απαγορεύεται η εισαγωγή ή εξαγωγή τους από την ΕΚ, ενώ άλλα υπόκεινται σε καθεστώς έκδοσης άδειας.

Εμπόριο ακατέργαστων διαμαντιών (Διαδικασία Kimberley)

Το εμπόριο ακατέργαστων διαμαντιών ελέγχεται βάσει του συστήματος πιστοποίησης της διαδικασίας Κίμπερλυ (ΣΠΑΚ), σύστημα που θεσπίστηκε το 2002 για να μην αποτελούν τα διαμάντια αιτία συγκρούσεων. Το σύστημα αυτό εφαρμόζεται από την ΕΚ μέσω του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2368/2002 του Συμβουλίου, η δε Επιτροπή εκπροσωπεί το σύνολο της ΕΚ στο ΣΠΑΚ. Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στη σχετική ιστοσελίδα της Επιτροπής.

Εμπόριο ξυλείας (επιβολή της δασικής νομοθεσίας, διακυβέρνηση και εμπόριο) (FLEGT)

Για να διασφαλιστεί ότι μόνο η νόμιμα παραγόμενη ξυλεία θα μπορεί να εισέρχεται στην ΕΕ, η Επιτροπή ετοιμάζει ένα καθεστώς έκδοσης αδειών για την ξυλεία, το οποίο θα εφαρμόζεται σε εκούσια (αλλά δεσμευτική) βάση μέσω μιας σειράς εταιρικών συμφωνιών με τις χώρες παραγωγούς ξυλείας. Περισσότερες πληροφορίες θα βρείτε στη σελίδα της ΓΔ Ανάπτυξης σχετικά με το FLEGT και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2173/2005 του Συμβουλίου.

Αναστολή των ενισχύσεων και της συνεργασίας

Οι σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και τρίτων κρατών διέπονται συχνά από διμερείς συμφωνίες. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγεται και η Συμφωνία του Κοτονού η οποία διέπει τις σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τα κράτη της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ). Στο άρθρο 96 της συμφωνίας προβλέπεται η δυνατότητα θέσπισης κατάλληλων μέτρων σε περίπτωση παραβίασης εκ μέρους ενός από τα μέρη των ουσιωδών στοιχείων της συμφωνίας, ιδίως του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των δημοκρατικών αρχών και του κράτους δικαίου. Περισσότερες πληροφορίες για τις διμερείς συμφωνίες μεταξύ της ΕΕ και άλλων χωρών και περιοχών υπάρχουν στο δικτυακό τόπο 'Η ΕΕ στον κόσμο'.

Άρνηση παραχώρησης δασμολογικών προτιμήσεων

Οι δασμολογικές προτιμήσεις που παρέχονται στο πλαίσιο του Συστήματος Γενικευμένων Προτιμήσεων (ΣΓΠ) καθώς και η διαδικασία και οι λόγοι ανάκλησής τους διέπονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 980/2005 του Συμβουλίου.

12. Άλλοι χρήσιμοι σύνδεσμοι

Τομείς πολιτικής της ΕΕ

Περισσότερες γενικές πληροφορίες υπάρχουν στις παρακάτω ιστοσελίδες:

- ο Σελίδες της Επιτροπής σχετικά με την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ)
- ο Σελίδα του Συμβουλίου σχετικά με την ΚΕΠΠΑ
- ο Σελίδα της Επιτροπής σχετικά με την Καταπολέμηση της τρομοκρατίας
- ο Σελίδα του Συμβουλίου σχετικά με την Καταπολέμηση της τρομοκρατίας
- ο Βασικά έγγραφα του Συμβουλίου σχετικά με την Καταπολέμηση της τρομοκρατίας
- ο Σελίδα του Συμβουλίου σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΕΠΑΑ)
- ο Σελίδα της Επιτροπής για τη Μη διάδοση των πυρηνικών όπλων και τον αφοπλισμό
- ο Σελίδες της Επιτροπής για την Προαγωγή του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Ηνωμένα Έθνη

- ο Αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών
- ο Λεπτομερή στοιχεία για τις διάφορες Επιτροπές Κυρώσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας
- ο Άτυπη ομάδα εργασίας για γενικά θέματα που συνδέονται με τις κυρώσεις. Έκθεση για τις γενικές συστάσεις με σκοπό τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των κυρώσεων του ΟΗΕ (έγγραφο του ΟΗΕ S/2006/997)
- ο Έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου "Απειλές, Προκλήσεις και Αλλαγές", που συγκροτήθηκε από τον Γενικό Γραμματέα, με τίτλο Για έναν ασφαλέστερο κόσμο: οι ευθύνες όλων μας, Δεκέμβριος 2004, έγγραφο του ΟΗΕ A/59/565 (βλ. παραγρ. 9, 178-182 σχετικά με τις κυρώσεις)
- ο Εγχειρίδιο αξιολόγησης των κυρώσεων: αξιολόγηση των ανθρωπιστικών επιπτώσεων των κυρώσεων, Μόνιμη Διοργανική Επιτροπή του ΟΗΕ, Οκτώβριος 2004

13. Επικοινωνήστε μαζί μας

Μπορείτε να επικοινωνήσετε μαζί μας στην ταχυδρομική διεύθυνση:

European Commission
Directorate-General External Relations
Directorate A Crisis Platform and Policy Co-ordination in CFSP
Unit A2 Crisis Response and Peace Building - Sanctions
CHAR 12/45
B – 1049 Bruxelles/Brussel
Belgium

Πληροφορίες σχετικά με τις δράσεις της Επιτροπής στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής μπορείτε να βρείτε εδώ.

Για γενικές ερωτήσεις σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση, επικοινωνήστε με την υπηρεσία Europe Direct ή τηλεφωνήστε χωρίς χρέωση στον αριθμό 00 800 6 7 8 9 10 11, από οποιοδήποτε σημείο των 27 κρατών μελών, και θα συνδεθείτε με τηλεφωνητή με τον οποίον μπορείτε να μιλήσετε στη γλώσσα σας.

Τελευταία τροποποίηση: 15.9.2009